

POSTANOWIENIE

Dnia 9 grudnia 2014 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Halina Kuryło (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Beata Gudowska

SSN Roman Kuczyński

w sprawie ze skargi A. M.

na przewlekłość postępowania Sądu Apelacyjnego w [...]

w sprawie I ACa .../14,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 9 grudnia 2014 r.,

1. odrzuca skargę,

2. przyznaje od Skarbu Państwa - Sądu Apelacyjnego na rzecz radcy prawnego M. W. kwotę 120 (sto dwadzieścia) złotych powiększoną o stawkę podatku od towarów i usług tytułem nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu w postępowaniu przed Sądem Najwyższym.

UZASADNIENIE

A. M. w skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki wniósł o: 1/ stwierdzenie przewlekłości postępowania w sprawie I ACa .../14 przed Sądem Apelacyjnym w [...], 2/ zasądzenie od Skarbu Państwa na rzecz skarżącego kwoty 10.000 zł; 3/ zwolnienie skarżącego z obowiązku uiszczenia kosztów sądowych; 4/ przyznanie pełnomocnikowi wyznaczonemu z urzędu kosztów nieopłaconej pomocy prawnej, gdyż nie zostały one zapłacone w całości lub w części; 5/ przeprowadzenie dowodu

z dokumentów powołanych w treści uzasadnienia skargi, znajdujących się w aktach sprawy o sygnaturze I ACa .../14 Sądu Apelacyjnego.

W uzasadnieniu skargi wskazano, że w dniu 9 lipca 2014 r. w sprawie o sygn. akt I ACa .../14, zapadł wyrok w sprawie z powództwa skarżącego przeciwko Skarbowi Państwa reprezentowanemu przez Prezesa Sądu Rejonowego w N. W dniu 17 lipca 2014 r. skarżący złożył wniosek o sporządzenie i doręczenie uzasadnienia wyroku w tej sprawie. Pismo skarżącego, przesłane drogą korespondencji listowej, wpłynęło do Sądu Apelacyjnego dnia 21 lipca 2014 r. Sąd Apelacyjny nie sporządził w dwutygodniowym terminie uzasadnienia. W dniu 1 września 2014 r. skarżący złożył skargę na przewlekłość postępowania przed Sądem Apelacyjnym w [...], która wpłynęła do tego Sądu w dniu 4 września 2014 r. W skardze tej wskazano na uchybienie Sądu w dochowaniu terminu do sporządzenia uzasadnienia wyroku, co spowodowało, że wzmiankowane uzasadnienie zostało sporządzone i wysłane do skarżącego w dniu 19 września 2014 r., tj. z sześciotygodniowym opóźnieniem. Powyższa skarga na przewlekłość z dnia 1 września 2014 r. została zwrócona zarządzeniem z dnia 8 września 2014 r., z uwagi na niedochowanie przez skarżącego przymusu adwokacko-radcowskiego w sprawach przed Sądem Najwyższym. Skarżący podkreśla, że zwłoka, jaka nastąpiła w sprawie, działała na jego niekorzyść, bowiem przez okres ponad dwóch miesięcy nie mógł się zapoznać z uzasadnieniem wyroku w przedmiotowej sprawie, nie mógł również wnieść ewentualnej skargi kasacyjnej od wspomnianego wyroku i liczyć na jego uchylenie, pozostając w stanie niepewności co do swoich szans na ostateczne uzyskanie pozytywnego rozstrzygnięcia w sprawie. Skoro zgodnie z art. 45 Konstytucji RP każdy ma prawo m.in. do rozpatrzenia sprawy bez zbędnej zwłoki, to żądanie przez skarżącego zapłaty 10.000 zł z tytułu naruszenia tego prawa jest w pełni zasadne.

Prezes Sądu Apelacyjnego w odpowiedzi na skargę wniósł o jej odrzucenie argumentując, iż w dacie złożenia skargi nie toczyło się już żadne postępowanie zainicjowane pozwem skarżącego, gdyż prawomocny wyrok Sądu drugiej instancji zapadł w tej sprawie w dniu 9 lipca 2014 r. Nadto wbrew zarzutowi skarżącego, uzasadnienie wyroku Sądu drugiej instancji zostało sporządzone w ustawowym

terminie, a jedynie doręczenie stronie tegoż uzasadnienia nastąpiło w późniejszym czasie.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (Dz.U. z 2004 r. Nr 179, poz. 1843 ze zm.) strona może wnieść skargę o stwierdzenie, że w postępowaniu, którego skarga dotyczy, nastąpiło naruszenie jej prawa do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki, jeżeli postępowanie trwa dłużej niż to konieczne dla wyjaśnienia tych okoliczności faktycznych i prawnych, które są istotne dla rozstrzygnięcia sprawy, albo dłużej niż to konieczne dla załatwienia sprawy egzekucyjnej lub innej dotyczącej wykonania orzeczenia sądowego (przewlekłość postępowania). Celem ustawy o skardze na przewlekłość postępowania jest stworzenie w realiach polskiego wymiaru sprawiedliwości mechanizmu prawnego wymuszającego sprawne rozpoznanie sprawy przez sąd. Obowiązkiem każdego państwa – strony Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, sporządzonej w Rzymie dnia 4 listopada 1950 r. (Dz.U. z 1993 r. Nr 61, poz. 284 i 285), jest wszakże zapewnienie takiej organizacji i takiego funkcjonowania systemu organów wymiaru sprawiedliwości, które faktycznie umożliwiają rzeczywiste i skuteczne korzystanie z gwarantowanego w art. 6 ust. 1 tego aktu prawa do rozpoznania sprawy przez sąd w rozsądnym terminie. Powinność tę statuuje również art. 45 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej.

W świetle orzecznictwa Trybunału Praw Człowieka, można wyróżnić cztery przesłanki stwierdzenia przewlekłości postępowania: 1/ terminowość i prawidłowość czynności podjętych przez sąd w celu wydania w sprawie rozstrzygnięcia co do istoty, 2/ charakter sprawy, stopień faktycznej i prawnej jej zawichości, 3/ znaczenie dla strony, która wniosła skargę, rozstrzygniętych w niej zagadnień i 4/ zachowanie się stron, a w szczególności strony, która zarzuca przewlekłość postępowania (por. M. A. Nowicki, Europejski Trybunał Praw Człowieka – orzecznictwo, Tom I – Prawo

do rzetelnego procesu sądowego, Kraków 2001, s. 46 i n. oraz powołane tam orzecznictwo tego Trybunału). Kryteria te zostały transponowane do ustawy o skardze na przewlekłość postępowania w jej art. 2 ust. 2.

W myśl art. 1 ust. 1 ustawy, do nieuzasadnionej zwłoki w rozpoznaniu sprawy może dojść zarówno wskutek bezczynności (zaniechania), jak i wskutek działania sądu. Odpowiada temu nakaz rozważenia przy rozpoznawaniu skargi nie tylko terminowości podjętych przez sąd czynności, ale także ich prawidłowości. W konsekwencji tegoż o przewlekłości postępowania można mówić zarówno wtedy, gdy sąd nie podejmuje żadnych czynności, jak i wtedy, gdy je podejmuje, ale są one nieprawidłowe i w ich następstwie dochodzi do zwłoki w rozpatrzeniu sprawy. Reasumując: przewlekłość postępowania to nieuzasadnione żadną z okoliczności wymienionych w art. 2 ust. 2 ustawy długotrwałe zaniechanie przez sąd czynności lub podejmowanie czynności nieefektywnych bądź pozornych.

Celem powyższej skargi jest przeciwdziałanie trwającej przewlekłości, zaś jej funkcją - przede wszystkim wymuszenie nadania sprawie odpowiedniego, sprawnego biegu procesowego (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 12 czerwca 2012 r., III SPP 21/12, niepublikowane). Służy temu zarówno samo stwierdzenie wystąpienia przewlekłości w postępowaniu (art. 12 ust. 2 ustawy), jak i możliwość zalecenia podjęcia przez sąd rozpoznający sprawę co do istoty odpowiednich czynności w wyznaczonym terminie (art. 12 ust. 3 ustawy). Jak wyjaśnił Sąd Najwyższy w uchwale składu siedmiu sędziów z dnia 16 listopada 2004 r., III SPP 42/04 (OSNP 2005 nr 5, poz. 71), postępowanie ze skargi na przewlekłość nie jest samodzielnym postępowaniem zmierzającym do stwierdzenia przewlekłości i ewentualnie zasądzenia z tego tytułu odpowiedniego odszkodowania (zadośćuczynienia). W uchwale tej Sąd Najwyższy podzielił równocześnie pogląd, że celem tego postępowania jest przeciwdziałanie przewlekłości postępowania w trakcie jego trwania i ewentualne przyznanie „odpowiedniej sumy pieniężnej” jako wstępnej (tymczasowej) rekompensaty. Podobnie wywiedziono w postanowieniu Sądu Najwyższego z dnia 8 lipca 2005 r., III SPP 120/05 (OSNP 2006 nr 5-6, poz. 102), dodając tam, że omawiana skarga stanowi doraźną interwencję przeciwdziałającą trwającej przewlekłości postępowania. Sąd Najwyższy podkreślał również, że publicznoprawnym celem

ustawy jest stworzenie realnego i skutecznego środka zapobiegającego przewlekłości postępowania, czyli takiego środka, którego funkcją jest przede wszystkim wymuszanie nadania sprawie odpowiedniego, sprawnego biegu, a więc „stworzenie mechanizmu prawnego wymuszającego rozpoznanie sprawy przez sąd” (por. uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 19 stycznia 2005 r., III SPP 113/04, OSNP 2005 nr 9, poz. 134 i uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 19 stycznia 2005 r., III SPP 115/04, OSNP 2005 nr 9, poz. 135). Wskazywany jednolicie w orzecznictwie cel powyższej ustawy nie może więc zostać zrealizowany w sytuacji, kiedy postępowanie zostało prawomocnie zakończone.

Przenosząc przedstawione wyżej rozważania na grunt niniejszej sprawy wypada zauważyć, iż inicjująca ją skarga dotyczy postępowania przed Sądem Apelacyjnym o sygn. akt I ACa .../14, które zostało już prawomocnie zakończone wyrokiem tego Sądu z dnia 9 lipca 2014 r. Z tego powodu skarga nie może być uznana za wniesioną „w toku postępowania”, jak tego wymaga komentowany art. 5 ust. 1 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki, i - jako niedopuszczalna - podlega odrzuceniu z mocy art. 370 k.p.c. w związku z art. 397 § 2 k.p.c. oraz art. 8 ust. 2 powołanej ustawy.